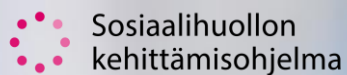

Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit -työpaja 24.-25.5.2023

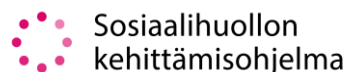
TERVETULOA!

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Ohjelma 24.5.2023

- 10:00–10:30 Aamukahvi
- 10:30–11:30 THL:n havaintoja ja kokemuksia tutkimus- ja kehittämisprosessista - Pekka Karjalainen, Eeva Liukko & Heidi Muurinen, THL
- 11:30–11:40 Tauko
- 11:40–12:30 Työryhmät – Miten toimintamallin käyttöönotto onnistui ja millaisia tuloksia toimintamallilla oli?
  - Työryhmä 1: sosiaalinen kuntoutus
  - Työryhmä 2: matalan kynnyksen sosiaalityö ja etsivä sosiaalityö
- 12:30–13:15 Lounas (omakustanteinen)
- 13:15–14:30 Työryhmät 1 ja 2 jatkuvat
- 14:30–14:50 Iltapäiväkahvi
- 14:50–15:30 Työryhmät 1 ja 2 jatkuvat
- 15:20-15:30 Tauko
- 15:30–16:00 Työryhmien yhteenveto ja tilaisuuden päätös

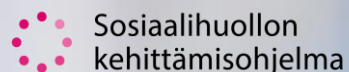
THL:n havainnot ja kokemuksia tutkimus- ja kehittämisprosessista

Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit -työpaja
24.-25.5.2023

Heidi Muurinen, erityisasiantuntija, THL

Eeva Liukko, erityisasiantuntija, THL

Pekka Karjalainen, erityisasiantuntija, THL

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Pilotteihin osallistuvat alueet

Sosiaalinen kuntoutus

- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Helsinki
- Itä-Uusimaa
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjois-Karjala
- (Satakunta)

Matalan kynnyksen sosiaalityö

- Etelä-Pohjanmaa
- Itä-Uusimaa
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Kymenlaakso
- Satakunta
- Vantaa-Kerava
- Varsinais-Suomi

Etsivä sosiaalityö

- Helsinki
- Itä-Uusimaa
- Pirkanmaa

Mallinnukset – ohjelmateoria ja logiikkamalli

- Ohjelmateoria - mikä toimii missäkin olosuhteissa ja miten?
  - Ydinelementit
  - Toimintaympäristö ja resurssit (konteksti)
  - Mekanismit
  - Tulokset
- Mallinnukset on kuvattu logiikkamallin muotoon

Esimerkkinä sosiaalisen kuntoutuksen logiikkamalli

Toimintaympäristö ja toimijat	Resurssit	Ydinelementit	Mekanismi	Toimintamallin tulokset
<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaslähtöinen ja osallisuutta tukeva palvelukulttuuri • Monitoimijuus • Johdon tuki ja yhteensovittava johtaminen • Toteutuu osana soveltuvaa palvelukokonaisuutta	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstö • Osaaminen • Toimitilat • Tietotekniset välineet	<ul style="list-style-type: none"> • Kuntoutuksellisten tarpeiden selvittäminen • Suunnitelmallisuus • Tehostettu yksilötyö • Ryhmätoiminta	<ul style="list-style-type: none"> • Systemaattinen työote • Henkilökohtaisesti räätälöity tuki ja ohjaus • Luottamuksen syntyminen • Vertaistuki • Monialainen yhteistyö	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakaskohtaiset tavoitteet on saavutettu • Osallisuus on vahvistunut • Arki on sujuvaa • Työkäisten kuntoutuspalveluiden ammattilaisten yhteistyö peruspalveluissa on sujuvaa

Miten yksityiskohtaisesti toimintamallit on hyvä kuvata?

Interventioiden kehittämisen ja arvioinnin prosessi

- Ks. kuvio - Ogilvie, David, Cummins, Steven, Petticrew, Mark, White, Martin, Jones, Andy & Wheeler, Kathryn (2011) Assessing the Evaluability of Complex Public Health Interventions: Five Questions for Researchers, Funders, and Policymakers. *The Milbank Quarterly*, 89(2), 206–225.

**Kuinka hyvin
osataan määritellä
mitä arvioidaan,
jotta osataan
päättää miten
arvioidaan?**

Katsaus tekeillä olevaan THL:n tutkimukseen

- THL:n tekemän tutkimuksen tavoitteena on
  - arvioida toimintamallien toteutettavuutta ja arvioitavuutta,
  - tarkentaa ohjelmateorioita ja logiikkamallien kuvauksia sekä
  - kerätä alustavaa tietoa toimintamallien tuloksista
- Laadullinen tutkimusaineisto muodostuu
  - Työntekijöiden ryhmähaastatteluista (20 haastattelua) ja
  - lisäksi kerätään sosiaaliseen kuntoutukseen osallistuneiden asiakkaiden ryhmähaastatteluaineistoa (3 haastattelua).
- Tutkimuksen tuloksia julkaistaan THL:n artikkelikokoelmassa syksyllä 2023 sekä vertaisarvioituina artikkeleina 2024

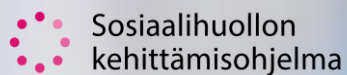
Alueiden tekemät käytäntötutkimukset

- Tuettu käytännön työntekijöitä tutkimuksen teossa
  - Pilotointiin osallistuvista hyvinvointialueista 9/14 kirjoittaa yhden tai useamman artikkelin THL:n artikkelikokoelmaan
  - Osa kerää tutkimusaineistoa ja osa kirjoittaa kehittäjänäkökulmasta
- THL :n artikkelikokoelma toimintamallien pilotoinnista loppuvuonna 2023
  - Julkaisu kokoaa yhteen toimintamallien käyttöönottoa koskevia kokemuksia, kuvaa ja jäsentää toimintamalleja sekä arvioi pilotoinnin tuloksia alueen kannalta

**Millaisia
mahdollisuuksia
sosiaalityön
käytäntötutkimukseen
liittyy ja millaista
tukea tarvitaan?**

Pohdintoja tutkittujen toimintamallien implementoinnin tueksi

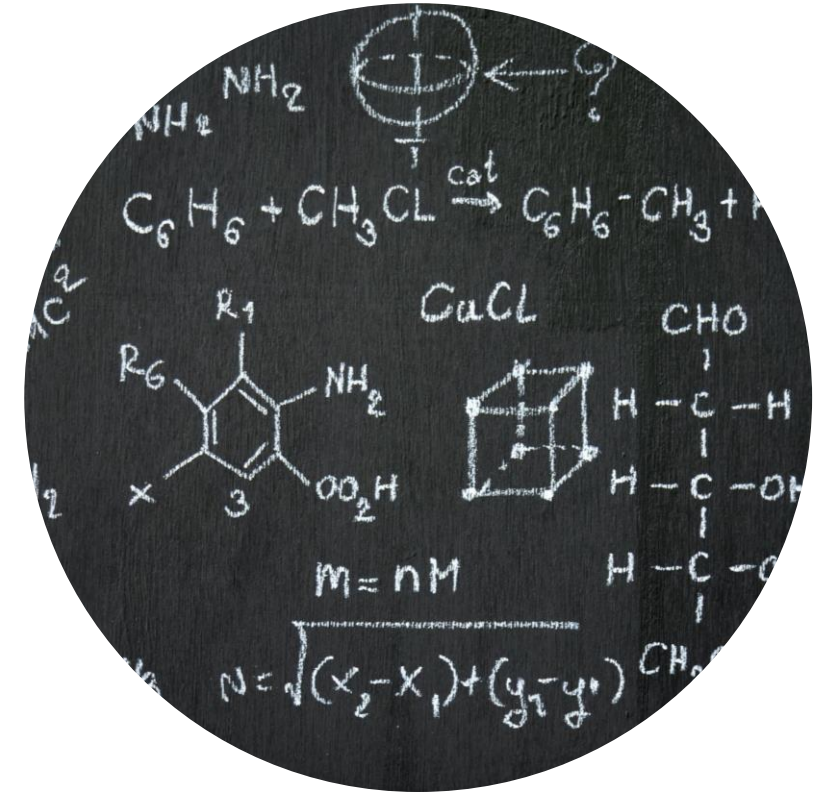
Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Tutkitut käytännöt?

- Näyttöön perustuvalla käytännöllä (EBP) tarkoitetaan prosessia, jossa määritellään ratkaisua vaativa kysymys, etsitään parasta olemassa olevaa tietoa, arvioidaan sen soveltuvuutta kyseiseen tilanteeseen ja keskustellaan vaihtoehdoista asiakkaan kanssa sekä lopuksi arvioidaan tarjotun tuen, palvelun tai intervention seurauksia.
  - Olennaista on hyödyntää olemassa olevaa tietoa taidokkaasti kussakin tilanteessa sopivalla tavalla kriittisesti reflektoiden ja yhdessä asiakkaan kanssa keskustellen.
  - Huolellisen harkinnan käyttämistä ja parhaan olemassa olevan tiedon hyödyntämistä perustellaan eettisyydellä ja laadulla sekä jopa ei-aiottujen tai vahingollisten seurausten välttämiseksi.
- Toisinaan näyttöön perustuva käytäntö (yksikkö) tulkitaan kuitenkin niin, että se tarkoittaisi vain (monikossa) tarkasti määriteltyjä, näyttöön perustuvia käytäntöjä (evidence-based practices, EBPs) tai interventioiden (evidence-based interventions ESIs) hyödyntämistä (esim. asiakas x, ongelma y, tekniikka z)
  - Yleensä nämä ovat lyhyitä, erityistä osaamista vaativia vuorovaikutukseen perustuvia menetelmiä, joilla pyritään muuttamaan esimerkiksi asiakkaan ajattelu- tai käyttäytymismalleja
  - Kuitenkin myös näissä menetelmissä tiettyä lyhyttä menetelmää merkittävämpi vaikutus voi kuitenkin olla sillä, millaiseksi vuorovaikutussuhde muodostuu sekä taito soveltaa menetelmää tilanne huomioon ottaen
- Tutkijat ovatkin alkaneet käyttää käsitteitä evidence-informed practice tai evidence-guided practice korostaakseen eri tiedon lajien ja myös asiakkaan asiantuntemuksen hyödyntämistä eri tyyppisen teoria- ja tutkimustiedon rinnalla. (Gitterman & Knight 2013.)

Erilaisia ratkaisuja, erilaisia tutkimuskohteita

- **Työväline** - Asiakasprosessissa hyödynnettävä työväline, esimerkiksi elämänlaatumittari, asiakassuunnitelma, nallekortit
- **Menetelmä** - Vakiintunut ja mahdollisesti teoriaan pohjautuva suunnitelmallinen työ- tai menettelytapa työyhteisön sisällä tai työyhteisöjen välillä, esimerkiksi verkostotyö tai dialoginen verkostotyö
- **Interventio** - Asiakasprosessin osana hyödynnettävä lyhyt interventio, kuten jokin psykososiaalinen menetelmä (esim. IPC, motivoiva haastattelu, HOT, Lapset puheeksi -menetelmä)
- **Toimintamalli** - Kuvattu ja sovittu tapa toteuttaa jotakin toimintaa, esimerkiksi monialainen tiimimalli, asiakasohjauspiste tai jokin kolmesta toimintamallistamme
- **Palvelukokonaisuus tai -ketju** - Asiakkaan palvelutarpeeseen tai asiakasryhmän tarpeisiin perustuva, yhtäaikaista tai perättäin toteutuvista palveluista koostuva kokonaisuus, jonka järjestämiseen, tuottamiseen tai toteuttamiseen voi osallistua yksi tai useampi toimija, esimerkiksi perhekeskuksen tai työkyvyn tuen palvelukokonaisuus
- **Palvelujärjestelmä**: Laaja, toimintaympäristöön ja lainsäädäntöön kytketty ratkaisu esimerkiksi hyvinvointikeskus, neuvola tai perustulo

Käyttöönotto ja siirrettävyys – yksinkertainen vai monimutkainen ratkaisu?

Työväline (esim. elämänlaatumittari, asiakassuunnitelma, nallekortit)

Edellyttää perusosaamista, ammattilaisen itsensä toteutettavissa, saattaa edellyttää erityisiä työvälineitä

Menetelmä (esim. psykososiaalinen tuki, verkostotyö)

Edellyttää perusosaamista, ammattilaiset toteuttavat itsenäisesti, olemassa olevia toimintatapoja, ei vaadi erillistä sopimista

Interventio (esim. IPC, motivoiva haastattelu, HOT, Lapset puheeksi -menetelmä)

Edellyttää erityistä osaamista ja koulutusta, todennäköisesti myös menetelmäohjausta, ammattilaisen itsensä toteutettavissa, ei yleensä edellytä erilaisia työvälineitä

Toimintamalli (esim. monialainen tiimimalli, asiakasohjauspiste tai jokin kolmesta toimintamallista)

Edellyttää työn uudelleen järjestelyä, usein ihmisten yhteistyötä, toimitiloja tai työvälineitä, ohjeita ja prosesseista sopimista, voi edellyttää lisäosaamista

Palvelukokonaisuus tai -ketju (esim. perhekeskus, työkyvyn tuki)

Asiakasryhmän tarpeisiin perustuva, yhtäaikaista tai perättäin toteutuvista palveluista koostuva kokonaisuus, jonka järjestämiseen, tuottamiseen tai toteuttamiseen voi osallistua yksi tai useampi toimija

Edellyttää yhteistä määrittelyä ja käytännöistä sopimista, ohjeita tai työvälineitä, muuhun palvelujärjestelmään sovittamista

Palvelujärjestelmä (esim. hyvinvointikeskus, neuvola tai perustulo)

Edellyttää merkittävää työn uudelleen järjestelyä, usein ihmisten yhteistyötä, toimitiloja tai työvälineitä, ohjeita ja prosesseista sopimista, poliittista päätöksentekoa, lainsäädäntöön ja sosiaaliturvajärjestelmään sovittamista

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

**Miten erilaisten
ratkaisujen
käyttöönottoa
tuetaan ja miten
niitä voidaan
tutkia?**

Toimintamallin määritelmästä ja siirrettävyydestä

- Toimintamallille ei ole yhtä, yhdenmukaista määritelmää
  - Vaikuttaa siltä, että toimintamallit tai –kehykset näyttävät tarjoavan ratkaisun yhteisymmärryksen puuttumiseen sosiaalityön teoreettisesta perustasta - kuitenkin samaan aikaan käytäntökehysten sisällöistä on erilaisia käsityksiä (Baginsky ym. 2020)
- Kansainvälisen kirjallisuuden mukaan toimintamallit voidaan määritellä siten, että
  - ne perustuvat teorioihin ja arvoihin,
  - ohjaavat toimintaa ja interventioita,
  - sisältävät selkeän kuvauksen keskeisistä taidoista ja käytännöistä, joita työntekijä hyödyntää asiakasprosessin eri vaiheissa,
  - ovat integroitavissa palvelujärjestelmään ja
  - eivät ole sidottuja vain tiettyihin olosuhteisiin (Barbee ym. 2011, 623 ref. Aaltio 2022, 29; Sheafor and Horejsi 2015 ref. Baginsky ym. 2020).
- Olennaista on, että toimintamallin keskeisin sisältö pystytään määrittelemään siten, että se on selkeä kaikille keskeisille toimijoille – samalla myös ehto toimintamallin levittämiseksi
- Kuten muidenkin käytäntöjen, myös toimintamallin siirrettävyyteen vaikuttaa se, onko toimintamalli yksinkertainen, monimutkainen vai kompleksinen

Ohjelmateorian laatimisen hyödyt ja haasteet tai avoimet kysymykset

Hyödyt

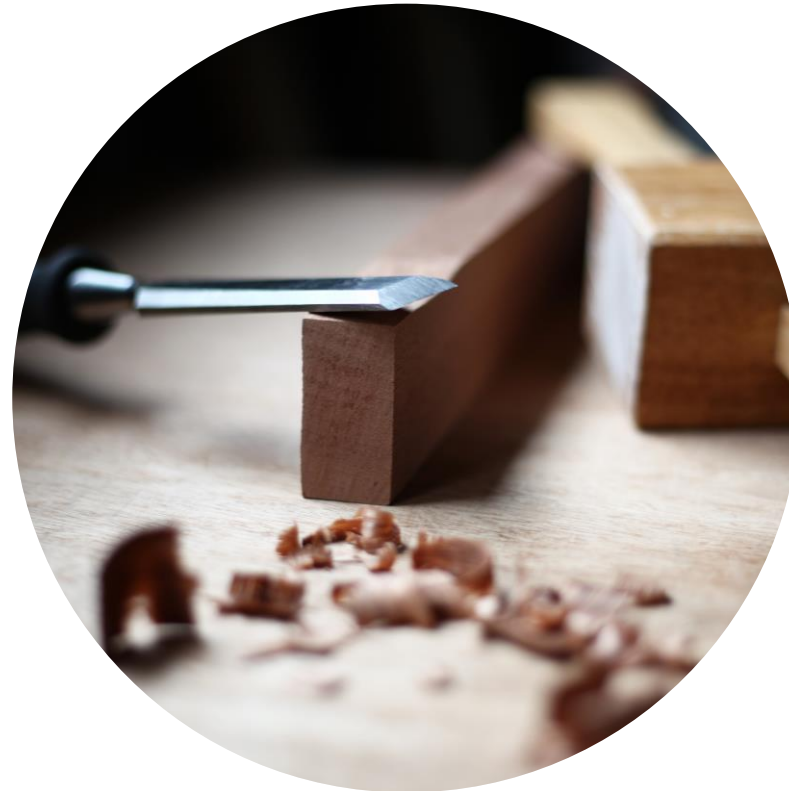
- Huolellinen ohjelmateorian laatiminen on edellytys laadukkaalle implementoinnille ja arvioinnille
  - Ideaalimallin kuvaus auttaa organisaatioita tunnistamaan muutosta vaativat osa-alueet
  - Kuvaus auttaa paremmin ymmärtämään mahdollisia puutteita tai ristiriitoja toiminnan ja tavoiteltujen muutosten välillä
  - Samalla voidaan tunnistaa ei-aioittuja ja haitallisia seurauksia (esim. työntekijöiden kokema taakka) (Aaltio 2022)
- Toimintamallin kuvaaminen auttaa
  - Työyhteisöä sopimaan työn toteutuksesta ja pohtimaan toiminnan seurauksia
  - Viestimään toiminnasta esimerkiksi yhteistyökumppaneille ja johdolle
  - Kehittämään toimintaa kertyvään tietoon perustuen
  - Vertaiskehittämään toimintaa muiden hyvinvointialueiden kanssa

Haasteet tai avoimet kysymykset

- Kuinka tarkasti kuvataan?
- Missä määrin mallia voidaan muuttaa?
  - Malli on aina sovitettava kyseiseen ympäristöön
  - Toimintamallin jatkuva muuntuminen käyttöönottoprosessin aikana on ongelma etenkin silloin, jos kyseessä on tietty toimintamalli, jolla on jo tunnistetut mekanismit ja niiden pohjalta odotetut tulokset
- Laadukas implementointi edellyttää työntekijöiden koulutusta ja jatkuvaa valmennusta implementointiprosessin aikana – miten tuetaan?
  - Toimintaa kuvaava manuaalit
  - Koulutus ja menetelmäohjaus
  - Reflektioiva vertaiskehittäminen

Tiedot, taidot ja asenteet

- Toimintamalli on vain toimintamalli eikä se itsessään vielä tarjoa tarvittavia asiakastyössä tarvittavia taitoja - taidot edellyttävät teoreettisen perustan ymmärtämistä.
- Lisäksi on tärkeää tunnistaa toimintamallin kuvauksen taustalla olevat arvot ja huomioida ne niin asiakastyössä kuin organisaation sisäisessä toiminnassa. (Baginsky ym. 2020.)

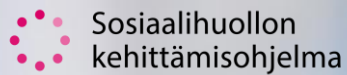

Käyttöönnotossa myös olosuhteilla on väliä

- Jos viitekehys tai toimintamalli vain sijoitetaan olemassa olevaan toimintakulttuuriin, mikään ei välttämättä muutu vaan myös toimintakulttuuria on muutettava (Burnes 2004 ref. Baginsky ym. 2020).
- Tämän takia useat toimintamallit tähtäävät myös makro- ja mesotason muutoksiin turvatakseen aiotut muutokset mikrotasolla (Aaltio 2022, 38).

Matalan kynnyksen sosiaalityö

29.5.2023

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus²¹

Matalan kynnyksen toimintamallin kehittäminen

Taulukko. Matalan kynnyksen sosiaalityön toimintamallin (THL) logiikkamalli.

Toimintaympäristö ja toimijat	Resurssit	Ydinelementit	Mekanismi	Toimintamallin tulokset
<ul style="list-style-type: none"> • Verkostoitunut toimintaympäristö • Asiakaslähtöisyys • Johdon tuki ja yhteensovittava johtaminen • Osa soveltuvaa palvelukokonaisuutta 	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstö • Osaaminen • Matalan kynnyksen toimintatila • Tietotekniset välineet 	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalihuollon ammattihenkilön antama neuvonta ja ohjaus • Alkuarviointi-valmius • Kuunteleminen ja tuki • Sovitut palvelupolut ja yhteistyörakenteet 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuen saavutettavuus • Välitön tuki ja kuunteleminen • Palvelutarpeen tunnistaminen • Ohjaus palveluihin 	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakas pääsee tarvitsemiinsa palveluihin • Asiakas on tullut kuulluksi • Häiriökysyntä vähenee • Eri alojen ammattilaisten yhteistyö on sujuvaa
Paikalliset adaptaatoritratkaisut, kuten mahdollinen liikkuvan tuen ratkaisu ja/tai avoin kohtaamispaikka		X	X	X

(Pixabay: Nasilzang; Gino Crescoli)

Toteutuksen muotoja, toimitiloja ja kohderyhmiä

Neuvonta ja ohjaus

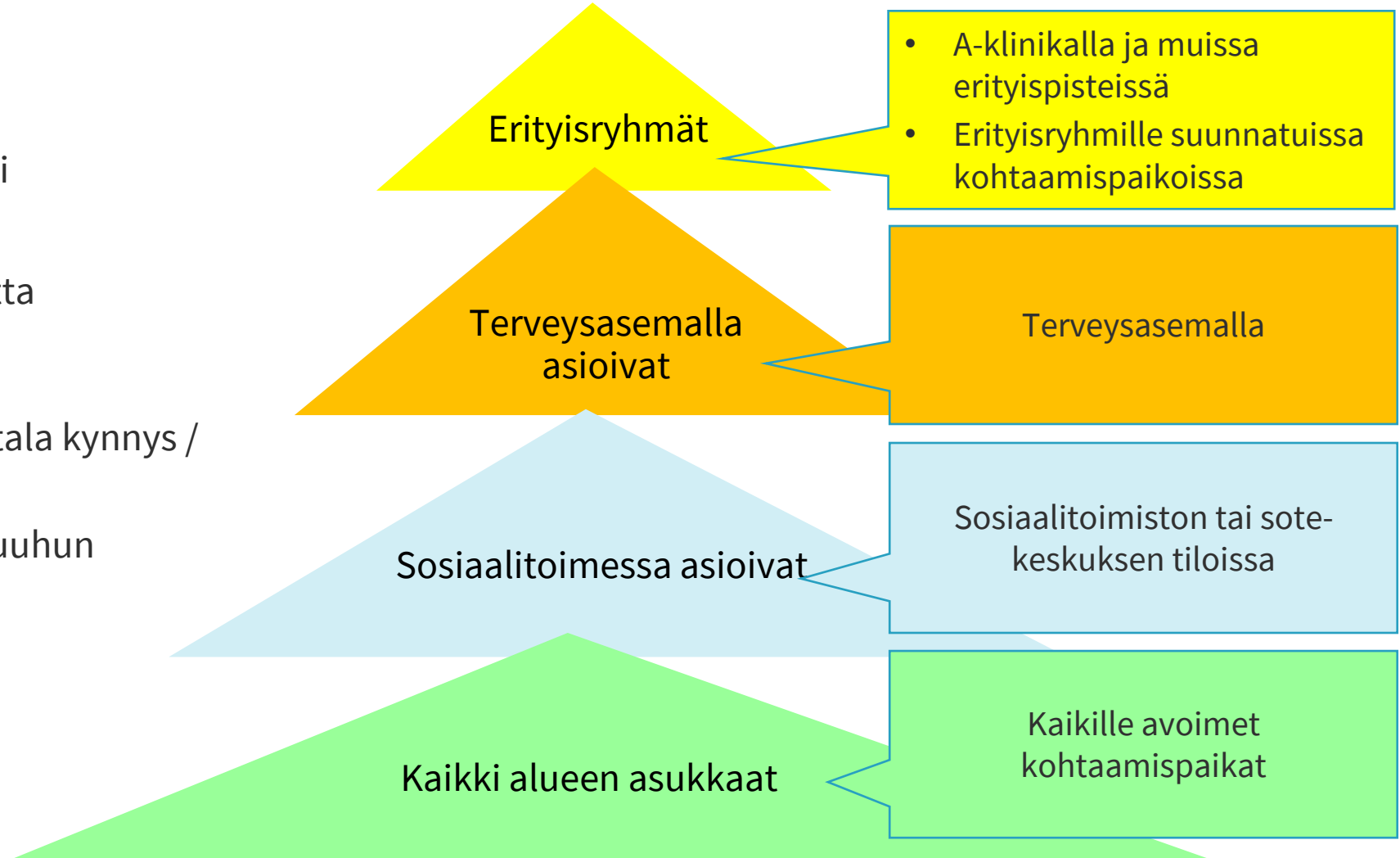
- Puhelimitse tai paikan päällä
- Tarpeen mukaan välittömästi
- Ajanvarauksella
- Lähetteen tai ohjauksen kautta

Tavoitteena

- Neuvonnan ja ohjauksen matala kynnyks / kynnyksettömyys
- Kynnysten madaltaminen muuhun palvelujärjestelmään

Palvelun kesto

- Lyhytkestoinen tuki
- Pitkäkestoinen tuki
- Jatkuva tuki

Kehittämistyön käännteitä ja mutkia

- Minkälaisissa tiloissa mallia toteutetaan?
- Minne alkuarvioinnin tiedot kirjataan, kun asiakkuutta ei (vielä) ole?
  - Eri tietojärjestelmissä eri ratkaisut
  - Sosiaali- vai terveydenhuollon tietojärjestelmä?
  - Ohjaus ja neuvonta -kohta / ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta / asiakkuuden vireillepano / asiakaskertomus?
  - Miten tietojen vaihto esimerkiksi terveydenhuollon kanssa onnistuu?
  - Asiakkaalta kirjallinen suostumus tietojen vaihtoon, jokin kansallinen, yhteinen lomake? Suomi.fi:n sähköinen suostumus? Kelan Y100 lomaketta yhteistyölupana?
- Miten monialainen työskentely mahdollistuu yhä moninaisemmissa verkostoissa?
  - Yhteistyökumppanit, pelisäännöt, sopimukset?
  - Oman toiminnan tunnettuus ja näkyvyys
  - Miten madaltaa palveluihin pääsyn kynnyksiä asiakkaille, kun yhteistyön rajapinnat monimuotoistuvat?
- Miten toimitaan hyvinvointialueiden erilaisissa toimintaympäristöissä?
  - Matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen yhdenvertainen saatavuus?
  - Toimintamallin soveltuvuus erilaisilla asuinalueilla?
  - Matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen erilaisten ratkaisujen ja koordinoinnin tarve?

(Pixabay: Agata)

Yleisiä havaintoja

- Matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus voidaan ymmärtää monella tavalla, ja sitä toteutetaan monin eri tavoin.
- Tilaratkaisut vaihtelevat.
- Kohderyhmät vaihtelevat rajatuista asiakasryhmistä tai tietyssä pisteessä muutoinkin asioivista asiakkaista kaikkiin alueen asukkaisiin tai alueilla oleileviin.
- Yleisen neuvonnan ja ohjauksen, alkuarvioinnin ja palvelutarpeen arvioinnin raja on liukuva ja osin epäselvä.
- Valmius ilmiölähtöiseen työtöteeseen ja tilanteiden tulkintaan on tärkeää.
- Asiakslähtöisen, myönteisen vuorovaikutuksen merkitys keskeisenä vaikuttavana ydinelementtinä näyttäisi korostuvan kaikissa toteutustavoissa.

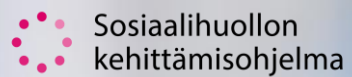

(Pixabay: Gerd Altman)

THL:n logiikkamalli asettaa erilaisia haasteita erityyppisille matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen toteutustavoille.

Erilaiset matalan kynnyksen neuvonnan ja ohjauksen palvelut → Erilaiset logiikkamallit? Vai riittääkö yksi?

Sosiaalinen kuntoutus

Sote-uudistus

Tulevaisuuden

sosiaalinen terveyskeskus

Etujärjestö Sukunimi 29.5.2028

Toteutustavoista ja tuloksista

- PTA:n ja asiakassuunnitelmien toteuttamisessa sekä tavoitteiden asettamisessa eroja
- Suunnitelmallisuus näkyy asiakaskohtaisessa työskentelyssä, mutta myös toimintatavoissa, sisällöissä ja toimintaprosesseissa
- Tehostetun yksilötyön toteutuksessa variaatioita
  - Toimistossa – asiakkaan arkiympäristöissä, luonnossa, asiakkaan harrastusten parissa
  - Tapaamisten ja yhteydenpidon intensiteetti vaihtelee
  - Yksilötyö muuttunut suunnitelmallisemmaksi, kohdentaminen ja sisällöt jäsentyneet
- Ryhmätoiminta työmuotona yllättänyt positiivisesti sekä työntekijät että asiakkaat
  - Tavoitteellisuus kasvanut ryhmätoiminnassa
  - Jatkettu kuntoutustarpeen arviointia ja peilattu yksilötyön prosessiin
  - Ryhmät parhaimmillaan hitsautuneet pisteittäisiksi yhteisöiksi
  - Toiminut asiakkaille motivaationa lähteä kotoa ”luolautumasta”

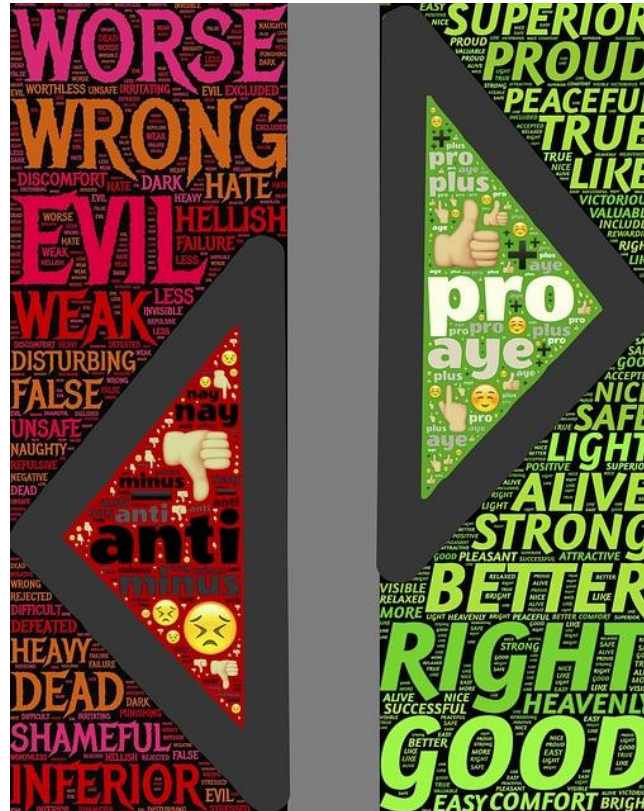

Toteutuksen

kitkat ja kehittämiskohteet

- Erilaiset ratkaisut kaupunkimaissa ja maaseutumaisissa toimintaympäristöissä
- Eri palvelujen mahdollisuudet voivat olla selvittämättä, vaikka takana pitkiäkin asiakkuuksia
- Joku ydinelementti ei ole ollut mukana toteutuksessa
- Heiveröinen johdon tuki
- Kuntoutuspalvelujen toimijoiden yhteistyössä vaihtelua
- Työorientaatioiden, -menetelmien ja -välineiden merkitys tulosten saavuttamisessa?
- Vaikuttavuuden todentaminen, keskustelu indikaattoreista ja mittareista

katalyytit:

- Motivaatiota on kun tuki kantaa
- Asiakkaan itse nimeämät konkreettiset tavoitteet parhaiten saavutettavissa
- Määrälliset ja laadulliset resurssit vaikuttavat sosiaalisen verkoston laajuuteen ja laatuun
- Monialaisen verkoston resurssit käytössä
- Yhteiskehittäjäyys motivoi työntekijöitä ja asiakkaita
- Perustellut adaptaatoratkaisut
- Johdon tuessa oleellista ”mahdollistaminen”

Havaintoja ja päätelmiä

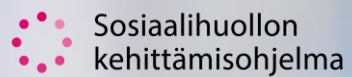
- Työntekijät:
  - tehostetun yksilötyön tarve ilmeinen. Työ palkitsee kun tuloksia saavutettavissa.
  - ryhmätoiminta kytkeytyy aina yksilötyöhön
- Asiakkaat:
  - Aikaa → kohdatuksi ja kuunnelluksi tuleminen
  - Toimijuus → Usko omiin mahdollisuuksiin, osallisuus omien tavoitteiden määrittelyssä, arvioinnissa ja jatkon suunnittelussa
  - Asiakas-työntekijä -kemat voivat vaikuttaa kohtaamisen onnistumiseen
- Asiakkaiden ohjaaminen relevantteihin ryhmiin, teemaryhmiä asiakkaiden tarpeiden mukaan?
- Arvio toimintakyvystä ja kuntoutustarpeista tarkentunut prosessissa
- Logiikkamalli koettu selkeänä ja mielekkäänä toteuttaa
- Mikä erottaa sosiaalisen kuntoutuksen hyvin tehdystä sosiaaliohjauksesta tai sosiaalityöstä?
  - Kuntouksellisten tarpeiden selvittäminen
  - Suunnitelmallisuus
  - Kohtaaminen
  - Luottamus
  - Miten ohjelmateoria rikastaa olemassa olevista käytännöistä sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallin?
  - Toimintamallin ”koetinkivi”: selkeän ja toteuttamiskelpoisen toimintamallin implementointi työorientaationa

Logiikkamallin mukaiset mekanismit mahdollistuvat

Etsivä sosiaalityö

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Etujärjestö Sukunimi 29.5.2020

Etsivän sosiaalityön ”pilotointi”

- Etsivässä sosiaalityössä ei käynnistetty kuluneen vuoden aikana kokonaan uutena toimintana
- Pilotin aikana korostui siis olemassa olevaa toimintaa koskevien kokemusten ja ohjelmateorian kuvausten peilaaminen
- Teams-tapaamisissa pohdinnat ovat koskeneet esimerkiksi sitä,
  - miten etsivää sosiaalityötä kuvataan,
  - mikä sen rooli ja suhde yhteistyökumppaneihin on,
  - miten sen tarpeellisuutta perustellaan sekä
  - miten ohjelmateorian mukaisesti voidaan vahvistaa rakenteellista sosiaalityötä
- Lisäksi tai erityisesti korostui monialainen yhteistyö (so ja te, mutta myös laajemmin)
  - Yhdellä alueella pilotoitu uutta adaptaatiota eli monialaista yhteistyön mallia – pitäisikö sen olla ydinelementti vai paikallisesti harkittava adaptaatio?

Etsivän sosiaalityön ohjelmateoriasta

- Ohjelmateoriaa koskevia havaintoja koskeva haastatteluiden analyysi on kesken, joitain huomioita:
  - Luottamuksen rakentaminen on todennäköisesti keskeinen mekanismi, jota ei logiikkamallissa ole nyt nimetty
    - Myös ammattilaisten keskeinen luottamus
  - Ihmisten tavoittelemisen ja löytämisen eri keinoin kadulta, kodeista ja verkkoympäristöstä
    - Ja vai tai?
    - Onko erilaiset mekanismit ja tulokset, jos etsivää työtä tehdään julkisissa tiloissa, kodeissa tai verkoissa?
  - Ohjaus ja neuvonta
    - Pitäisikö olla myös asianajo?
    - Onko kirjaamisvalmius ydinelementti vai ei? Miten mekanismit ja tulokset eroavat ilman sitä tai sen kanssa?
  - Moniammatillisuus?
    - Miten muotoiltu ydinelementti? Kuinka mekanismit ja tulokset eroavat eri yhteistyömuotoja hyödyntävässä toiminnassa?
  - Rakenteellinen sosiaalityö toteutuu vielä vaihtelevasti
    - On kuitenkin keskeinen eli edelleen ydinelementti
    - Erytispiirteenä on, että tiedonkeruu kohdentuu palvelujärjestelmän ulkopuolella oleviin asiakasryhmiin ja erilaiseen toimintaympäristöön
    - Pohdinnassa ollut myös, voisiko etsivään sosiaalityöhön olla yhteinen, alueiden tekemä raken prosessikuvaus
- Logiikkamalli hyödyllinen etsivän sosiaalityön itseymmärrykselle ja kuvaamiseksi myös yhteistyötahoille sekä perustelemiseksi johdolle

Etsivän sosiaalityön arviointitutkimus

- Etsivän työn osatehtävien ja erityispiirteiden ymmärtäminen – siis mitä tehdään?
  - Tutkijan on tunnettava riittävän hyvin kohde!
  - Eri osa-alueista voidaan kerätä hieman erilaista tietoa
    - Katutyössä luodaan kontakteja ja rakennetaan luottamusta
      - Koska asiakkaat ovat anonyymeja, ei jatkopoluista aina saada tietoa
      - Asiakaspalautteen keruun haasteet ja mahdolliset vinoumat
      - Vertaistutkimus? Muut vaihtoehtoiset menetelmät?
    - Asiakkaan tilanteen selvittely yksilöajalla
      - Hieman pidemmät asiakassuhteet voisivat mahdollistaa asiakkaan tilannetta koskevan tiedon keräämisen
      - Esimerkiksi kansainvälisissä tutkimuksissa on käytetty psykososiaalisia mittareita
    - Palveluohjauksellinen saatto
      - Voisi mahdollistua kuten edellä
      - Yhteistyökumppanien palaute ja näkemykset
- Jokin muu indikaattori – asunnottomuus, häiriöt, tartunnat...? Herkkiä eri muuttujille...

Miten varmistamme ettei kukaan
eksy sote-viidakkoon?
Etunimi Sukunimi

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Lähteitä

- Aaltio Elina (2022) Effectiveness of the Finnish Systemic Practice Model for Children's Social Care A Realist Evaluation. Jyväskylän yliopisto.
- Baginsky Mary, Ixer Graham & Manthorpe Jill (2021) Practice Frameworks in Children's Services in England: An Attempt to Steer Social Work Back on Course?, *Practice*, 33:1, 3-19, DOI: 10.1080/09503153.2019.1709634
- Gitterman Alex & Knight Carolyn (2013) Evidence-Guided Practice: Integrating the Science and Art of Social Work. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, 94(2), 70–78 DOI: 10.1606/1044-3894.4282
- Ogilvie, David, Cummins, Steven, Petticrew, Mark, White, Martin, Jones, Andy & Wheeler, Kathryn (2011) Assessing the Evaluability of Complex Public Health Interventions: Five Questions for Researchers, Funders, and Policymakers. *The Milbank Quarterly*, 89(2), 206–225.

Kiitos!

Lisätietoja:

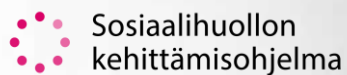
Heidi Muurinen, heidi.muurinen@thl.fi
Eeva Liukko, eeva.liukko@thl.fi
Pekka Karjalainen, pekka.karjalainen@thl.fi

Työryhmätyöskentely kello 11:40-15:20

Miten toimintamallin käyttöönotto
onnistui ja millaisia tuloksia
toimintamallilla oli?

Sote-uudistus
Tulevaisuuden
sosiaali- ja terveyskeskus

Työryhmätyöskentely

- Jakaannutaan taun jälkeen kahteen ryhmään:
  - Työryhmä 1: sosiaalinen kuntoutus – Pekka ja Sanna
    - Tilana J1
  - Työryhmä 2: matalan kynnyksen sosiaalityö ja etsivä sosiaalityö – Eeva, Heidi ja Heikki
    - Tilana J2
- Palataan yhteiseen tilaan (salit J1 ja J2 seinät avataan) kello 15:30

Kirjoita ajatuksesi työryhmistä!

- TÄHÄN LINKKI MENTIIN!

Paneelikeskustelu

- Keskustelemassa
  - Emma Klemola, matalan kynnyksen sosiaalityö, Vantaa-Kerava
  - Saara-Mari Olausen, sosiaalinen kuntoutus, Keski-Pohjanmaa
  - Mika Harinen, etsivä sosiaalityö, Pirkanmaa

Ohjelma huomenna 25.5.2023

- 8:30–9:00 Aamukahvi
- 9:00–10:30 Työryhmätyöskentely: Miten ohjelmateorioita ja toimintamallien oppaita pitäisi tarkentaa?
  - Työryhmä 1: sosiaalinen kuntoutus
  - Työryhmä 2: matalan kynnyksen sosiaalityö
  - Työryhmä 3: etsivä sosiaalityö
- 10:45-11:30 Miten tästä eteenpäin? Toimintamallien vakiinnuttaminen - Hanne Savolainen ja Merja Ikäheimo, THL
- 11:45-12:30 Posterinäyttely pilottien tuloksista
  - **HUOM. VOIT JÄTTÄÄ POSTERIN SEMINAARISALIIN, RIPUSTAMINEN TEHDÄÄN AAMULLA 😊**
- 12:30-13:15 Lounas (omakustanteinen)
- 13:15-14:15 Sosiaalityön käytäntötutkimuksen näköaloja - Ilse Julkunen, professori, Helsingin yliopisto
- 14:30–15:00 Iltapäiväkahvi ja tilaisuuden päätös

Kiitos ja huomiseen!

Lisätietoja:

Heidi Muurinen, heidi.muurinen@thl.fi
Eeva Liukko, eeva.liukko@thl.fi
Pekka Karjalainen, pekka.karjalainen@thl.fi

